

עניין: גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין

רמב"ן

ודאמרינן גזירה שמא יעשה עורות אביו ואמו שטיחין, אלומיה¹⁴⁴ אליהם למילתיה, דאפילו בשאר מתים נמי איכא איסורא¹⁴⁵, דמת אסור בהנאה¹⁴⁶, אלא דבאביו ואמו איכא איסורא טפי משום כבוד כדאמרינן בקידושין¹⁴⁷ מכבדו בחייו מכבדו במותו. ואם תאמר אם כן היאך יעשה¹⁴⁸ ממנו שטיחין. יש לומר משום שיש¹⁴⁹ שאינן חוששין לאיסורין וחוששין לטומאתן כדי שלא יתרחקו מהן בני אדם¹⁵⁰. ויש אומרים¹⁵¹ שכל דבר מן המת שגזעו מחליף ואינו מטמא אינו אסור בהנאה. והיינו דאמרינן בברכות¹⁵² דין גרמא דעשיראה ביר, וכן הוה שלא היתה מטמאתו¹⁵³. ולא מילתא היא, דהתם מאי הנאה הוה ליה מיניה. ועוד קשיא דהא שער שאינו מטמא ונחלקו בו בשלהי פרק קמא דערכין¹⁵⁴ אם הוא אסור בהנאה¹⁵⁵. ועוד דהא לישנא בתרא בפרק דם הנדה דעור אין גזעו מחליף. ולי¹⁵⁶ נראה דעורות אביו ואמו משום חיבתן הוא מפשיטן ומקיימן בידו לספור עליהן והוא שוטחן לפניו, ויש בו איסורא משום מלין מת ואינו קוברו ובזיונא נמי הוא. והכי קאמר, גזירה שמא יפשיט עור קרוביו לספור עליהן ויבא לאחר זמן לעשות מהן שטיחין או הוא או אחר שנושאן ואינו מכיר בהן שהם של אדם¹⁵⁷.

שו"ת הרדב"ז ח"א

רסב שאלת ממני אודיעך דעתי עלה דאמר עולא צ"ב העור והרועב דבר תורה עור אדם טהור ומה טעם אמרו עמא גזירה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטוחין וק"ל דלא אשכחנא צבוס דוכחא דחשו חכמים למלחא דלא שכיחא ודבר זה אינו מאז כלל ואפילו עכ"ס היו מרחיקים דבר זה:

תשובה קושיא חזקה היא זו והתוספות הקשו עוד וז"ל ואע"ג דעור כל אדם אסור בהנאה ואסור לעשות מעורו שטוחין. והירצו מ"מ לא היו גזרו רבנן משום כך חששא חלה משום אביו ואמו דחמיר עובא ע"כ: והשתא קשיא טפי כיון דאביו ואמו חמירי עובא כ"ש שלא יבוא לעשות דבר זה וה"ל מלחא דלא שכיחא ולא הוה לכו למגזר. עוד הקשו המפרשים מאן דלא חייס לכבוד אביו ואמו לא חייס נמי לעומתא וסירצו דלעומתא חייס כדי שלא יפשו אחרים ממנו ומשום הכי חמירא לכו עומתא מבידוד אב ואם. והרמב"ן ז"ל סירצו דעור אביו ואמו משום חיבתן מפשיטן. ומקיימן בידו לספור עליהן והוא שוטחן לפניו ויש בו איסורא משום מלין מת ואינו קוברו ובזיונא נמי הוא וה"ק גזירה בנא יפשיט עור קרובים לספור עליהן ויבוא לאחר זמן לעשות מהם שטוחין או הוא או אחר שנושאן ואינו מכיר בהם של אדם ע"כ: ולפי כבוד זה היה ראוי שיאמר שמא יעשה אדם עור בנו יחידו שטוח שיהיה מוטעם אדם על בנו יחידו מעל אביו ואמו אלא משום דאיכא בזיונא טפי נקיט לה באביו ואמו. והגמון אללי בזה דעור האדם מועיל לפעולת הכיבוק כדחציא בגמרא לגיון העובר ממוקם למקום וכנס לבית הבית עמא שאין לך כל לגיון ולגיון שאין לו כמה קרקעלין ולא תחמה שהי' קרקעלין של רבי ישמעאל מונח בראשי מלכים וכדכ' עלה רש"י ז"ל קרקעלין עור ראש אדם מת וזה למכשפות במלחמה ע"כ הרי לך בהדיא כי עור המת מועיל לעשות בו כיבוק להגלל ממכת חרב וכיוצא בו מכל מה שיהיה העור קרוב לאדם תהיה פעולתה יותר חזקה ואין לך קרוב לאדם יותר מאביו ואמו כי מהם תכונת איבריו ופעולה זו היתה נמלאת בזמנים קדמונים והיו אומרים כי אין זה בזיון כל כך כיון שכונתם ליגלל בזכות אבותם ובעוונתם ואותן עורות היו שוטחין אותן בפני הכנסים והיוצאים או בפני הבאים כנגדם ליגלל מהם וכן חמלא עד היום במעשה הסגולות והשמות לריך להראות אותם למי שרואה ליגלל ממנו ואז תפעול הסגולה פעולתה ולכן גזרו עליו עומתא כדי להפריש בני אדם מן המעשה הרע הזה והשתא ניחא שלא היו חושבין שיש בזה בזיון אבל מן העומתא היו מזהרין. וניחא נמי דמשום עור כל אדם אע"ג דאסור בהנאה לא היו גוזרין לפי שאין פעולתו חזקה כדפרישנא ולא שכיח. וניחא נמי דאע"ג דעור כל אדם אסור בהנאה היו חושבים שאין בפעולה זו הנאה שלא היו שוטחין אותן לישיב עליהם אלא להגלל בעלמא היו שוטחין וגזרו עליהם עומתא ומנעו מן המעשה ההוא כדי שלא ירחקו מהם בני אדם כ"ל:

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON